

Otwarcia nowego archiwum dokonuje Danuta Janczarek, sekretarz miasta

4 km akt pomieści nowe archiwum w gdańskim magistracie. Zaadaptowanie dwóch pomieszczeń i wyposażenie ich w nowoczesne regały samojezdne kosztowało ponad 500 tys. zł. Regały mają możliwość regulacji wysokości półek w zależności od wielkości dokumentów. Dodatkowym zabezpieczeniem akt jest blokada zsuniętego panelu regałów. Archiwum ma się wypełnić aktami, przechowywanymi obecnie w różnych pokojach Urzędu Miejskiego, do końca roku.

Regały są metalowe i ognioodporne. W archiwum przechowywane będą dokumenty z wydziałów: Urbanistyki i Architektury, Spraw Obywatelskich, Koordynacji Rozwoju, Skarbu oraz archiwum zakładowego. Pomoże to także w usprawnieniu pracy oraz obsłudze klientów, gdyż odszukanie odpowiednich akt będzie teraz o wiele łatwiejsze. ■

OŻYWIĆ

Martwą Wisłę

Martwa Wisła od wieków stanowi żeglowny szlak wodny, łączący Gdańsk zarówno z morzem, jak również z systemem wód śródlądowych całego kraju (i nie tylko). Martwa Wisła i Szkarpa przez stulecia były dwoma ramionami ujścia Wisły do morza. Nurt gdańskiej Wisły uchodząc koło Wisłoujścia do morza наносił jednocześnie znaczne ilości piasku i mułu, które spłycały wejście do portu, a kręty bieg rzeki i powstające zatory lodowe powodowały liczne powodzie, zagrażające zarówno miastu, jak i depresyjnym terenom Żuław Gdańskich. Niespodziewanie wiosną 1840 roku, wskutek powstałego w Płoni zatoru lodowego, Wisła przebiła się przez pas wydm nadmorskich, tworząc Przełom Wisły, nazwany przez Wincentego Pola Wisłą Śmiałą.

Martwa Wisła w okolicy Sobieszewa

Wykorzystano ten fakt budując właśnie w Płoni śluzę, która odgrodziła cały dalszy odcinek Wisły gdańskiej od nowego nurtu Wisły Śmiałej, aż do Wisłoujścia. Ustąpiło w ten sposób spłykanie (zamulanie) gdańskiego portu, lecz nie wyeliminowało to kolejno powtarzających się powodzi. W rezultacie ówczesny rząd pruski zdecydował się na przekopanie, od zakola Wisły w rejonie Błotnik, nowego – mającego długość nieco ponad 7,1 km – ujścia. Wybudowano jednocześnie śluzy w Gdańskiej Głowie (na Szkarpawie) i dwie, usytuowane równolegle, w Przegalinie. W ten sposób cała gdańska Wisła stała się akwenem wody już nie płynącej, stąd jej nazwa Martwa Wisła.

Obecnie Martwa Wisła w nieznacznym zaledwie stopniu wykorzystywana jest przez żeglugę towarową. Zbyt skromne jest zaplecze przy głównych wrotach

Od dawna dla mieszkańców Gdańska i turystów niezwykłą atrakcją były spacery Długim Pobrzeżem nad Motławą, które Deotyma – jak przypomina Jerzy Samp – nazywała „dziwną ulicą na wodzie powstałą”. Dzisiaj trwają przygotowania, aby ożywić ten teren. W październiku Centralne Muzeum Morskie organizuje sympozjum na ten temat.

szlaku wodnego, prowadzącego z i do Gdańska na szerokie wody śródlądzia.

Rejon Martwej Wisły posiada duże walory turystyczno-krajoznawcze stanowi też ważny element dziedzictwa kulturowego. Jest na jej trasie i w okolicy wiele cennych zabytków, a przyroda stanowi tu wyjątkową wartość w skali całego kraju. Bliskość plaż, zalesionych wydm, cenne rezerваты przyrody Ptasi Raj i Mewia Łacha oraz nadbrzeżne bujne łąki nad szerokimi czystymi wodami Martwej Wisły, Wisły Śmiałej oraz Przekopu Wisły wraz licznymi zabytkami minionej kultury, w tym zabytki hydrotechniki — stanowią niezaprzeczalną wartość dla turystyki i rekreacji. Doceniali to gdańszczanie, cenili to także przyjezdni. Nad Martwą Wisłą do Sobieszewa i do Przegalinie udawano się licznie przed wojną, jak i jeszcze w latach siedemdziesiątych. Kolorowo, gwarno i wesoło bywało w rejonie zakątka obu śluz w Przegalinie. Typowym obrazkiem były na tych wodach łodzie żaglowe, wiosłowe oraz małe stateczki turystyczne. W zielonym otoczeniu obu śluz w Przegalinie odbywały się niedzielne pikniki gdańszczan.

Trochę więc żal, że turystyka i rekreacja w tym miejscu nad Martwą Wisłą, jakby sugerując się nazwą rzeki, zamarły. Co prawda, istnieją nad Martwą Wisłą, od mostu Siennickiego do ujścia Wisły Śmiałej różne, znane (także w świecie) wodniackie kluby, lecz żyją one swoim życiem. Dlatego Liga Morska i Rieczna od pewnego już czasu czyni rozeznanie, którego celem jest ożywienie Martwej Wisły i przywrócenie w jej rejonie turystyki i rekreacji. Trzeba przyznać, że dzięki okazanemu poparciu Zarządu Miasta i finansowemu

Zabytkowa śluza północna w Przegalinie

wspieraniu Urzędu Miejskiego w Gdańsku oraz władz województwa, powstał zespół roboczy dla opracowania „Koncepcji wstępnej zagospodarowania Martwej Wisły dla celów turystyki wodnej, pieszej i rowerowej oraz dla rekreacji”.

Liga Morska i Rieczna pragnie kontynuować zamierzenie, którego celem jest szersze korzystanie przez gdańszczan i przybyszów z przywodnych stref turystyczno-rekreacyjnych położonych nad Martwą Wisłą.

Liga Morska i Rieczna proponuje zmierzać do należytego zagospodarowania dwóch ważnych rejonów. Pierwszy z nich to rejon na Wyspie Sobieszewskiej w otoczeniu istniejącego nabrzeża RZGW Gdańsk (dawne ODGW Gdańsk). Rejon ten doskonale nadaje się do wybudowania tutaj przystani wodnej. Drugi – to rejon w Przegalinie, w sąsiedztwie zabytkowej (wyłączonej z eksploatacji) śluzy północnej. Może tam powstać baza ruchu turystycznego.

Do pełnego zrealizowania koncepcji potrzebne byłoby zagospodarowanie części portu w Świbnie, szczególnie dla jednostek nocujących na Wiśle (Przekop Wisły) przed wejściem na Martwą Wisłę oraz wykonanie małych pomostów po obu stronach przyczółka mostu pontonowego w Sobieszewie. Umożliwiłoby to jednostkom dogodny postój (z wyjściem na ląd) podczas ich oczekiwania na otwarcie prześła mostu.

Zamierzeniem docelowym będą starania o pozyskanie inwestorów do realizacji poszczególnych składników tego szeroko pojętego przedsięwzięcia. Uważamy bowiem, że atrakcyjny dla turystyki i rekreacji rejon Martwej Wisły powinien — jak przed laty — ożywić się, stać się ponownie miejscem licznych wypadów gdańszczan i przybywających do nas turystów.

*Krzysztof Kowalski
Pełnomocnik Zarządu Głównego
Ligi Morskiej i Riecznej
ds. Promocji Regionu*